

9-2-24

A L I T

um

sosialráðgevaraútbúgving
í
Føroyum

Partsálit 1. Januar 1989

Álit um sosialráðgevaraútbúgving í Føroyum

Partsálit 1

27. oktober 1988 setti landsskúlastjórin í samráð við landsstýrið nevnd at gera tilmæli til Landsskúlafyrisitingina um sosialráðgevaraútbúgving í Føroyum. Í skrivi til Almannastovuna, Sosialráðgevarafelag Føroya, Føroya Pedagogfelag og Føroya Læraraskúla tann 9. juni 1988 greiðir landsskúlastjórin frá tørvinum á eini slikari nevnd og biður nevndu stovnar og feløg peika út ein lim til nevndina. Í hesum skrivi verður eisini sett upp soljóðandi "kommisorium":

Ætlanin er, at arbeiði nevndarinnar skal fevna um hesi viðurskifti:

1. At meta um verandi og væntandi tørv á sosialráðgevarum í Føroyum, og við støði í hesum koma til eina niðurstøðu um,
2. hvørt tað kann metast at vera hóskandi og ráðiligt at seta hesa útbúgving á stovn í Føroyum; - um so er, so verður nevndin somuleiðis biðin um
3. at koma við tilmæli um, hvussu ein tilíik útbúgving eigur at verða skipað og framd í verki.

Í hesum viðfangi verður t. d. hugsað um

- 1) sjálvan útbúgvingarbygnaðin (ástøðiliga og verkliga undirvísing, lestrartið o. a.) herimillum eisini samskipanarmøguleikar millum sosialráðgevaraútbúgving og námsligu útbúgvingina á Føroya Læraraskúla um útbúgvingarstøðið móttvegis verandi útbúgvingum í øðrum norðurlöndum, atgongugrundarlag o. a.
- 2) Útbúgvingarinnihaldið, har nærri verður greitt frá lærugreinum, skeiðum sergreinum, próvtøku o.ø.
- 3) Útbúgvingarstaðið (Føroya Læraraskúli), herimillum lærarar, starvslæruviðurskifti (praktikk) her heima og uttanlands, studningsmøguleikar undir útbúgvingini o.a.
- 4) Kostnaðin av umrøddu útbúgving.

Nevndarlimirnar eru:

Elna Strøm, námsfulltrúi á Landsskúlafyrisitingini, formaður.
 Thorben Johannesen, ráðgevi á Landsskúlafyrisitingini, skrivari.
 Marjun Sigurðsdóttir, deildarstjóri, umboðandi Almannastovuna.
 Finnur Helmsdal, sosialleiðari, umboðandi Sosi-

alráðgevarafelag Føroya. Hildur Patursson, barnagarðslærari, umboðandi Føroya Pedagogfelag. Heri Kragesteen, adjunktur, umboðandi Føroya Læraraskúla. Jacob Meinhard Sólbjørg, lærari, umboðandi Føroya Lærarafelag.

Nevndin hevði sín fyrsta fund 17. november 1988 - og hevur síðani havt fund annaðhvønn týsdag.

Longu nú metir nevndin seg vera føra fyri at koma við einum partsáliti um tørvin á eini sosialráðgevaraútbúgving í Føroyum, og hon ger tað eisini nú vegna tess, at tann skúli, ið skal hýsa hesi útbúgving longu nú má fara at fyrireika seg, um útbúgvingin skal byrja í august 1989.

Nevndin roknar við at koma við øllum tilmælinum umleið 1. apríl 1989.

Hetta partsálitið snýr seg um:

- 1) tørvin á sosialráðgevarum í Føroyum,
- 2) tørvin á eini føroyskari sosialráðgevaraútbúgving,
- 3) tilráðing um, hvør av verandi skúlum í Føroyum eigur at hýsa sosialráðgevaraútbúgvingini,
- 4) fyribils meting av kostnaðinum á útbúgvingini.

Seinni parturin, sum nevndin metir kann verða liðugur umleið 1. apríl 1989, verður um skipan og innihald útbúgvingarinnar, og ein nágreiniligari ætlan um kostnaðin.

Tørvurin á sosialráðgevarum

Almannaskipanin í einum nútímans vælferðarsamfelag krevur - um hon skal virka væl - at verða umsitin av væl útbúnum fólki, og fólk við sosialráðgevaraútbúgving hava serliga góðar fortreytir fyri at skipanin í sær sjálvum virkar væl, og at fólk, sum hava tørv á almennum stuðuli, fáa ta ráðgeving, vegleiðing og tann stuðul, sum tey sambært lóggávu hava rætt til.

Við Almennastovuna eru í lötuni 25 normerað sosialráðgevara/málsviðgerarastørv, 18 við høvuðsdeildina í Tórshavn og 7 við deildirnar í Eysturoynni, Norðoyggjum, Suðuroy, Norðurstreymoy og Vágum.

Av hesum 25 størvunum eru bert 9 sett við útbúnum sosialráðgevarum, 5 í Tórshavn og 1 í Suðuroy umframt 3 í farloyvi. Ikki øll tey 18 størvini í Tórshavn nýtast verða sett við útbúnum sosialráðgevarum, men sosialráðgevarar verða, sum sjálvandi er, tikin fram um aðrar umsøkjarar, og um størvini verða sett við fólki, sum ikki hava viðkomandi útbúgving, er sjálvsagt stórir vandi fyri, at ráðgevingin verður at missa virðið og partvís at detta burtur. Tí ráðgevingin er nervin í sosialráðgevarafakinum, og eiga sosialráðgevarar at verða útbúnir við tí fyri eyga at veita fólki við ymsum meira ella minni bráðneyðugum sosialum tøvum, ráðgeving og vegleiðing av besta slag.

Við aðrar stovnar (Endurbúgvingarstovuna, Andveikraverndina, Tórshavnar Kommunu, Klaksvíkar Kommunu (sosialdeildirnar), Blá Kross, Kriminalforsorgina, Klaksvíkar Sjúkrahús, Landsjúkrahúsið) eru 10 sosialráðgevarastørv, harav 6½ er sett við útbúnum fólki.

Harumframt eru onnur feløg og stovnar, ið ikki í lötuni hava nøkur sosialráðgevarastørv normerað, men sum hava tørv á teimum, og sum vøntandi í komandi árum fara at søkja eftir fólki við sosialráðgevaraútbúgving: Barnaverndarnevndirnar, Heilbrigdi, Landsskúlafyriritingin, Fakfeløgini, LFÚ, MBF og ymisk onnur áhugafeløg, Arbeidseftirlitið, Skúlin á Trøðni, og aðrir serstovnar, Sosialráðgevaraútbúgvingin og helst fleiri. 10 fólk man vera í minna lagi, um øll hesi feløg og stovnar skulu fáa tað, teimum er tørvur á.

Nevndin hevur eisini viðgjørt tær miðspjaðingarætlanir, sum hava verið í umbúnað viðvikjandi almannaverkinum. Ein nevnd situr og ger tilmæli um miðspjaðing av almannaverkinum, henda nevnd er ikki liðug við arbeiði sítt, men eitt skeið um spjaðing av sosialu umsitingini, sum hildið var í januar 1988 við luttøku av lands- og kommunupolitikkarum og starvsfólki í almannaverkinum, og sum vit hava fingið skrivliga frágreiðing frá, gav eina ábending um, at øll ynskja eina ávísu spjaðing av sosialu umsitingini. Við hesi spjaðing verður ein lítil hækking í tøvnum á sosialráðgevarum í almannaverkinum í mun til nú.

Møguliga er eisini annar tørvur á sosialráðgevarum umframt tann, sum nevndin her hevur víst á, men tøl, sum nevndin metir heilt realistisk, kunna setast soleiðis upp:

Nú normerað:	Sett:	Núverandi og skjótt komandi tørvur:
35	12½ + 3 í farloyvi	20
i vønti 10		10
45	15½	30

Royndir vísa, at størri parturin av sosialráðgevarunum er kvinnur. Sosialráðgevarafakið er eitt "ungt" fak, so vøntast kann, at í nógv ár fram í tíðina verður stórir partur av sosialráðgevarunum kvinnur í burðaraldri, harvið verða helst fleiri í senn í farloyvi ella heilt burtur úr starvi í longri ella stytri tíð, so við teimum fyrivarnum í tølum, sum fyrr eru tikin, verður tøvurinn ivaleynt 10 fólk fleiri enn tey 30, ið henda talvan vísir.

Tørvurin á føroyskari útbúgving

Føroyskir sosialráðgevarar hava higartil fingið sína útbúgving í Danmark, men fá hava søkt hesa útbúgving hvørt ár. Hevði útbúgvingin verið í Føroyum, høvdu ivaleynt fleiri søkt hana. Annars kunna danskir sosialráðgevarar eisini fáa starv í Føroyum, men tað er óheppið, um ov nógv av sosialráðgevarastørvunum í Føroyum verða sett við útlendingum ella fólki við útlenskari útbúgving. Tað kann vera keðiligt fyri tey, ið tørva ráðgevingina, men tað kann eisini vera

við til at geva sosialráðgevaraarbeiðnum í Føroyum eitt fremmant snið. Síðan kunna størvini vera ósett ella sett við fólki, ið ikki hevur røttu útbúgvingina, fylgjurnar av tí eru lýstar fyrr í hesum álitni.

Tað er eyðsæð best fyri føroyska almannaverkið, um tey fólk, ið har starvast hava fingið eina útbúgving, sum er skipað eftir føroyskum viðurskiftum og eftir tí tørvi, sum føroyska samfelagið og brúkararnir av føroyska almannaverkinum hava. Á lógarøkinum hevur kanska fyrr verið størri samsvar millum viðurskiftini í Danmark og Føroyum, men nú eru bæði sosialar lógir og skipanir í Danmark, sum ikki eru galdandi í Føroyum, og fleiri føroyskar almannaskipanir eru komnar. Nú blokkstuðulin er komin, kann væntast, at uppافتur fleiri serføroyskar lógir kunna koma.

Eisini infrastruktururin í føroyska samfelagnum er øðrvísi enn í tí danska, t.d. smáar kommunur og bygdir, ongin rættuliga stórir býir. Sama ger seg galdandi viðvíkjandi familjustrukturi, arbeiðsmarknaðarviðurskiftum og øðrum viðurskiftum av persónligum ella samfelagsligum slag, sum eru so nógv øðrvísi í Føroyum enn í Danmørk, at ein serlig føroysk útbúgving av fólki til at arbeiða á sosiala økinum er neyðug.

Hví læraraskúlin?

Sambært § 4 í lógtingslóg, nr. 69 frá 28. mai 1988 um læraraútbúgving kann landsstýrið gera av, at aðrar útbúgvingar í samarbeiði við læraraútbúgvingina kunnu setast á stovn við læraraskúlan.

Nevndin hevur viðgjørt ymsar móguleikar fyri samskipan við verandi útbúgvingar: Fróðskaparsetur Føroya, Føroya Handilsskúla og Læraraskúla.

Nevndin er komin til ta niðurstøðu, at við teim móguleikum, ið nú eru, er læraraskúlin tann mest hóskandi útbúgvingarstovnurin til at húsa sosialráðgevaraútbúgvingini. Í hesum sambandi verður serliga hugsað um, at útbúgvingin kann samskipast innan ávísar partar við tær útbúgvingar, ið frammanundan eru á læraraskúlanum. Fleiri av teimum fakum/evnum, ið hoyra til hesa útbúgving hava frammanundan innivist á læraraskúlanum. Hetta fer helst ikki at nerva verandi útbúgvingar, tvørturímóti. Útbúgvingarnar kunna stimbra hvørja aðra við at fáa fleiri sosial aspekt inn í myndina og lestrarumhvørvið verður harav meira gevandi.

Um ein tilíki samskipan verður sett í verk, førir hetta eisini við sær, at útbúgvingin ikki krevur nakra sjálvstøðuga umsiting.

Umboðini fyri Lærarafelagið og Pedagogfelagið í nevdini siga frá báðum feløgum, at um sosialráðgevaraútbúgvingin ikki nerrar verandi útbúgvingar, hava tey onki ímóti einari tilíkiari samskipan.

Hvat lærarakreftum viðvíkur nýtist sosialráðgevaraútbúgvingin ikki at taka nógv fólk frá læraraskúlanum. Ætlanin er, at ein lærari skal setast innan l ærugreinaðkið námsfrøði/undirvísingarlæru/sálarfrøði/samfelagsfrøði, og loysir hetta tí

törvin á lærarakreftum innan hesar lærugreinir. Umframt hetta fer sosialráðgevaraútbúgvingin at krevja nógvar tímalærarar í fakum/evnum, ið ikki frammanundan eru á læraraskúlanum, og verður hildið, at ikki er trupult at finna hesar tímalærarar.

Hvat hølum viðvíkur kann sosialráðgevaraútbúgvingin fáa pláss á læraraskúlanum (sí tekning):

V89 H89	V90 H90	V91 H91	V92 H92	V93 H93	V94 H94	V95 H95	V96 H96	V97 H97
L 85	L89	////		L 93	////			
P 86	L 90	////		L 94	////			
L 87	////	L 91	////	L 95	////			
P 89	////	P 92	////	P 96				
L 88	////	L 92	////	L 96				
S 89	////	S 93	////					
		S 91	////	P ella S 95				
L = Læraraflokkur					V = várhálva			
S = Sosialráðgevaraflokkur					H = heysthálva			
P = Pedagogflokkur					//// = praktikkskeið			

Higartil hava læraraflokkar og pedagogflokkar tilsamans verið upp til 5 í senn, í sambandi við praktikkskeiðini hjá øllum útbúgvingunum ber til at bera so í bandi - sjálvt um útbúgvingarnar eru 3 við sosialráðgevaraútbúgvingini, at ongantið vera fleiri eru 6 flokkar í senn, onkuntið færri. Læraraskúlin roknar við at hólisviðurskifti teirra batna, tá ið Veningarskúlin er liðugur við ta tilbygging, ið nú fer fram, og harafturat roknar Læraraskúlin við at taka minst eina av teimum starvsfólkaibúðunum, ið eru á skúlanum, uppi undirvísingarhølini. Lærararáðið á Læraraskúlanum ger tó vart við, at hólisviðurskiftini eru tronglig, sum er.

Hugt hevur verið eftir sosialráðgevaraútbúgvingum í hinum norðanlondunum, og hevur nevndin fyríbils serliga arbeiðt við tí grønlendsku og teimum dansku útbúgvingunum. Sambært grønlendsku fyriskipanina so er námsfrøðiliga og almannaútbúgvingin samskipað.

Samskipanin av hesum trimum útbúgvingunum, læraraútbúgvingini, pedagogútbúgvingini og sosialráðgevaraútbúgvingini, hóskar væl við hugsjónina um "ein skúla fyri øll", sum fer at hava við sær, at undirvísingarverkið og Almanna-verkið verða at loysa alt fleiri uppgávur í felag.

Nevndin roknar við, at bygnaðurin í útbúgvingini, sum seinna partsálitið fer at snúva seg um, verður nakað soleiðis:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	vikur
1.hálva	Býrjanar- prójekt	Ástøðisundirvísing							Projekt				Ástøði										
2.hálva	Fyrirleik	Praktikkur							Eftirmet	Ástøði				Prosjekt				Møgul. próv- tøka					
3.hálva	Ástøðisundirvísing							Fyrirleik	Praktikkur														
4.hálva	Prak- tikkur			Ástøðisundirvísing							Prosjekt				Møgulig próv- tøka								
5.hálva	Ástøðisundirvísing							Prosjekt				Ástøði											
6.hálva	Praktikkur																			Prak- tikk- uppgáva			
7.hálva	Ástøði							Próvtøkuprojekt															

Hetta gevur:

31 viku prosjektundirvísing,
Umleið 800 tíma katedurundirvísing í ástøðis-skeiðunum, sum eru
umleið 69 vikur tilsamans.
49 viku praktikk tilsamans, 9 viku próvtøka tilsamans.

Praktikkundirvísingarstøð:

Sosialir viðgerðarstovnar, t.d. ellis- og røktarheim, andveikraverndin,
psykologisk ráðgeving, sjúkrahús, Almennastovur og -deildir, onnur øki
í samráð við skúlans leiðslu.

I fyrsta flokkinum verður neyðugt at finna praktikkstøð í hinum
Norðurlöndunum vegna ov lítið av útbúnum sosialráðgevarum í Føroyum.

Hetta er eitt fyribils yvirlit yvir bygnaðin í útbúgvingini, bytið imillum ástøðisundirvísing, projektundirvísing, og praktikkskeið er lutfalsliga rætt, og harvið verður kostnaðarmetingin, sum gjørd er eftir hesum yvirliti eisini røtt, men møguliga metir nevndin, tá ið lesiætlanin verður gjørd (partsálit 2), at av námsfrøðiligum grundum eigur raðfestingin av teim ymsu undirvísingarskeiðunum at vera øðrvísi. Hølisviðurskiftini á Læraraskúlanum kunnu møguliga eisini gera tað neyðugt at skifti millum praktikkskeið og ástøðisprojektskeið verður øðrvísi ella meira liðiligt, men so verður gjølligari skipan at gera um tað í lesiætlanini.

Sambært hesa skipan, har sosialráðgevaraútbúgvingin kemur at taka 3½ ár, verður kostnaðurin soleiðis:

1) Ein fastur lærari (skeiðtímar, leiðbeining, praktik, samskipan umframt skeiðtímar í almannafakinum á pedagogútbúgvingini) 250.000 kr. x 3½ =	875.000 kr.
2) Skeiðtímar lisnir av tímalærarum uttanífrá í ástøðisskeiðunum	240.000 -
3) Leiðbeiningartímar í projektskeiðunum: 2 t. x 20 næm. x 31 vikur x 150 kr. =	186.000 -
4) Praktikkløn 20 næm. á 40 vikur á 25 t. á 20 kr. = 20 næm. á 40 vikur á 2 t. á 200 kr. = Ferðaútreiðslur í samband við praktik uttanlands 20 x 2500 kr. =	400.000 - 320.000 - 50.000 -
5) Annað (Námsferð pr. næm. 7000 kr. + lærarar 2 x 10.000 kr., gestalærarar, styttri skeið fyri lærarar, v.m. 80.000 kr)	240.000 -
6) Møguliga fyrisitingarligar útreiðslur = (Fyrisitingarútreiðslurnar verða væl hægri um henda útbúgvingin ikki verður samskipað við Læraraskúlan)	180.000 -
Tilsamans	2,5 mill. kr.
Hvør lestrarhálva 2,5 mill : 7 =	355.000 kr.
Pr. næming pr. ár	36.000 kr.
Læraraskúlanæmingar og pedagognæmingar pr. ár	45.000 kr.
Lestrarhálvan heystið 1989 kostar	355.000 kr.

Nevndin metir tað vera sannlikt, at allar tær lærarakreftir, sum nýtast skulu til hesa útbúgving, bæði tann fasti lærarin og allir teir mongu tímalærararnir eru til taks í Føroyum.

Tilmæli

Nevndin vil við hesum mæla til:

- 1) at ein sosialráðgevaraútbúgving verður sett á stovn í Føroyum, og at Landsskúlaráðið longu nú tekur eina prinsippavgerð um hetta.
- 2) at útbúgvingin fær innivist á Føroya Læraraskúla,
- 3) at útbúgvingin verður sett í verk í fyrsta lagi við einum skeiði við 20 luttakarum og 2 ár seinni einum við 20 luttakarum. Óivað verður tá tørvur á at byrja upp aftur nýtt skeið við 15 luttakarnum aftur 2 ár seinni (Neyvan verður "full útteljing" á øllum skeiðunum, t.v.s. ikki øll, ið hava lokið útbúgvingina kunnu koma í starv beinanvegin,
- 4) at Føroya Læraraskúli longu nú setir eitt fólk til at fyrrireika og umsita útbúgvingina, soleiðis at hon kann byrja í august 1989, og at hetta fólk hevur útbúgving, viðari útbúgving og arbeiðsroyndir innan almannaøkið. Starvssetanin verður fyríbils í ½ ár til landsstýrið hevur góðkent at sosialráðgevaraútbúgving verður sett í verk.

Tórshavn, 31. januar 1989.

Olua Skov

Martin Sigurdsson

Fjinnur Hønsdal

Henri Krageste

Jacob M. Fjellgrin

Ellen Andersen

Thorbjørn Johansen